

Przedmiotowe Zasady Oceniania z geografii
(zakres podstawowy i rozszerzony
klasy po szkole podstawowej)
VII Liceum Ogólnokształcące w Tarnowie

I. Cele kształcenia – wymagania ogólne:

(zakres podstawowy)

I. Wiedza geograficzna.

- 1) Poznawanie terminologii geograficznej.
- 2) Zaznajomienie z różnorodnymi źródłami i metodami pozyskiwania informacji geograficznej.
- 3) Poznanie zróżnicowania środowiska geograficznego, głównych zjawisk i procesów geograficznych oraz ich uwarunkowań i konsekwencji.
- 4) Poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (przyrodniczej, społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.
- 5) Rozumienie prawidłowości w zakresie funkcjonowania środowiska geograficznego oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda.
- 6) Rozumienie zasad racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody i zachowania dziedzictwa kulturowego.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

- 1) Korzystanie z planów, map fizyczno-geograficznych i społeczno-gospodarczych, fotografii, zdjęć lotniczych i satelitarnych, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych, technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz geoinformacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
- 2) Interpretowanie treści różnych map.
- 3) Identyfikowanie relacji między poszczególnymi elementami środowiska geograficznego (przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego).
- 4) Formułowanie twierdzeń o podstawowych prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska geograficznego.
- 5) Ocenianie zjawisk i procesów politycznych, społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
- 6) Przewidywanie skutków działalności gospodarczej człowieka w środowisku geograficznym.
- 7) Krytyczne, odpowiedzialne ocenianie przemian środowiska przyrodniczego oraz zmian społeczno-kulturowych i gospodarczych.
- 8) Wykonywanie obliczeń matematycznych z zakresu geografii fizycznej i społecznoekonomicznej w celu wnioskowania o zjawiskach i procesach geograficznych.
- 9) Rozwijanie umiejętności komunikowania się i podejmowania konstruktywnej współpracy w grupie.
- 10) Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego.

III. Kształtowanie postaw.

- 1) Rozwijanie zainteresowań geograficznych, budzenie ciekawości świata.
- 2) Docenianie znaczenia wiedzy geograficznej w poznawaniu i kształtowaniu przestrzeni geograficznej.
- 3) Dostrzeganie aplikacyjnego charakteru geografii.
- 4) Podejmowanie refleksji nad pięknem i harmonią świata przyrody, krajobrazów przyrodniczych i kulturowych oraz osiągnięciami cywilizacyjnymi ludzkości.

- 5) Rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego oraz konieczności rekultywacji i rewitalizacji obszarów zdegradowanych.
- 6) Przyjmowanie postawy patriotycznej, wspólnotowej i obywatelskiej.
- 7) Kształtowanie więzi emocjonalnych z najbliższym otoczeniem, regionem oraz krajem ojczystym.
- 8) Kształtowanie postawy zrozumienia i szacunku dla tradycji, kultury i osiągnięć cywilizacyjnych Polski, własnego regionu i społeczności lokalnej oraz dla ludzi innych kultur i tradycji.
- 9) Przelamywanie stereotypów i kształtowanie postaw solidarności, szacunku i empatii wobec Polaków oraz przedstawicieli innych narodów i społeczności.

(zakres rozszerzony)

Cele kształcenia – wymagania ogólne dla zakresu rozszerzonego obejmują również wymienione wyżej cele dla zakresu podstawowego.

I Wiedza geograficzna.

- 1) Rozumienie specjalistycznych pojęć i posługiwanie się terminami geograficznymi.
- 2) Rozszerzenie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej.
- 3) Identyfikowanie sieci powiązań przyrodniczych, społecznych, kulturowych, gospodarczych i politycznych w przestrzeni geograficznej.
- 4) Zaznajomienie z geoinformacyjnymi narzędziami analizy danych geograficznych.
- 5) Rozumienie możliwości wykorzystania technologii geoinformacyjnych w poznawaniu świata i identyfikowaniu złożonych problemów środowiska geograficznego.
- 6) Integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej.

II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

- 1) Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, opracowanie i prezentacja wyników, analizowanie pozyskanych danych oraz formułowanie wniosków na ich podstawie.
- 2) Analizowanie i wyjaśnianie zjawisk i procesów geograficznych oraz zróżnicowania przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego świata.
- 3) Wykonywanie podstawowych map z wykorzystaniem narzędzi GIS.
- 4) Formułowanie twierdzeń o prawidłowościach dotyczących funkcjonowania środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz wzajemnych zależności w systemie przyroda – człowiek – gospodarka.
- 5) Stawianie pytań, formułowanie i weryfikacja hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
- 6) Kształtowanie umiejętności wieloaspektowego postrzegania przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.
- 7) Waloryzowanie zjawisk i procesów przyrodniczych oraz wartościowanie zachowań i działalności człowieka w środowisku geograficznym.
- 8) Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w analizie i ocenie przemian przestrzeni geograficznej.
- 9) Prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym.
- 10) Wykorzystanie narzędzi GIS w analizie i prezentacji danych przestrzennych.
- 11) Analizowanie zjawisk i współzależności zachodzących w środowisku geograficznym z wykorzystaniem różnych map ogólnogeograficznych i tematycznych.

III. Kształtowanie postaw.

- 1) Rozwijanie dociekliwości poznawczej, ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna.
- 2) Kształtowanie przekonania o użyteczności edukacji geograficznej dla osobistego rozwoju człowieka oraz aktywności społecznej.
- 3) Rozumienie pozautilitarnych wartości elementów środowiska geograficznego i krajobrazów.

- 4) Docenianie znaczenia dóbr kultury i zasobów przyrody w życiu człowieka, rozumienie konieczności racjonalnego ich użytkowania i ochrony.
- 5) Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za stan i jakość środowiska geograficznego, kształtowanie ładu przestrzennego oraz przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy własnego regionu, Polski i świata.
- 6) Uwrażliwianie na wartość i znaczenie cennych obiektów przyrodniczych i kulturowych, należących do dziedzictwa lokalnego, regionalnego, narodowego i ponadnarodowego.
- 7) Przekonanie o potrzebie odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim na rzecz rozwoju lokalnego, regionalnego oraz Polski.
- 8) Rozumienie potrzeby tworzenia równych szans w rozwoju społecznym i gospodarczym dla różnych obszarów w Polsce i na świecie oraz konieczności stosowania zasady pomocniczości.

II. Cel oceniania wewnątrzszkolnego

Ocenianie wewnątrzszkolne ma na celu:

- 1) informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie,
- 2) udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- 3) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce,
- 4) dostarczanie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce oraz o specjalnych uzdolnieniach ucznia.

III. Środki dydaktyczne do pracy indywidualnej ucznia

Każdy uczeń w poszczególnych klasach powinien posiadać następujący zestaw środków dydaktycznych do pracy indywidualnej:

- Podręcznik
- Zeszyt przedmiotowy (jeżeli jest przewidziany, to również zeszyt ćwiczeń)
- Atlas geograficzny
- Przyrządy do wykonywania rysunków i ćwiczeń na mapie, m.in. ołówek, cyrkiel/kroczek, linijkę.

IV. Kontrola wiedzy ucznia:

- ustnej, np. w postaci odpytywania, odpytywania z mapy, referowania wybranego zagadnienia, rozmowy nauczyciela z uczniem, swobodnych wypowiedzi uczniów lub aktywności uczniów,
- pisemnej, np. w postaci testu, sprawdzianu, testu lub sprawdzianu z mapy, wykonanych ćwiczeń i kart pracy, referatu lub portfolio,
- samodzielnej pracy z tekstem źródłowym, np. odczytywanie i analizowanie danych statystycznych, treści mapy lub literatury,
- sprawdzenia wyników badań terenowych, np. z analizowania odkrywki geologicznej, badania stanu czystości wody lub obserwacji stanów pogody,
- sprawdzenia wytworów uczniów, np. w postaci modeli lub posterów, prezentacji multimedialnych, filmów
- zadania domowe
- sprawdzianu *on-line* z wykorzystaniem platformy edukacyjnej.
- wykonywanie prac dodatkowych związanych tematycznie z przedmiotem (po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem).

Liczba i forma pomiaru osiągnięć ucznia uzależniona jest od ilości godzin w danej klasie i może być modyfikowana.

Uwagi dotyczące form i metod sprawdzania i oceniania osiągnięć ucznia

- **sprawdziany**- po zakończeniu większej partii materiału/ działu, zapowiadane są min. 1 tydzień wcześniej, trwają całą jednostkę lekcyjną;

- **termin** podania wyników sprawdzianu nie może przekraczać 2 tygodni od czasu jego przeprowadzenia;
- **kartkówki** – max 15 - 20 min, nie muszą być wcześniej zapowiedziane, z trzech ostatnich lekcji (bieżący materiał), może ona dotyczyć materiału będącego tematem pracy domowej, lekcji bieżącej (uczeń ma prawo do korzystania z własnych notatek sporządzonych na lekcji);
- **prace pisemne z mapy** – po zakończeniu wybranej partii materiału, zapowiedziane z wyprzedzeniem min. 1 tygodnia, trwające od 10 do 40 minut w zależności od ilości obiektów geograficznych na mapie, mogą polegać na zaznaczaniu na mapie wybranych obiektów lub rozpoznawaniu ich na podstawie mapy, podlegają takim samym zasadom co dłuższe formy pisemne,
- **dłuższe odpowiedzi ustne** obejmują materiał z działu aktualnie omawianego, lub w przypadku mniejszych partii materiału z trzech ostatnich lekcji;
- dłuższe formy pisemne są obowiązkowe - jeśli uczeń z przyczyn losowych (nieobecność usprawiedliwiona) nie może napisać pracy pisemnej w terminie wcześniej ustalonym, to zobowiązany jest napisać zaległą pracę w czasie i formie uzgodnionej z nauczycielem, do 2 tygodni po powrocie do szkoły;
- ocena negatywna (nieodstająca – ndst – 1) **ze sprawdzianu** może być poprawiona jednokrotnie (również z odpowiedzi ustnej) w terminie do **dwóch tygodni od oddania pracy**, termin poprawy wyznacza nauczyciel w porozumieniu z zainteresowanymi uczniami, otrzymana ocena jest dopisywana do ocen i jest brana pod uwagę przy wystawianiu oceny semestralnej lub rocznej – **pod uwagę brane są obie oceny**; poprawa jak również pisanie zaległej pracy odbywa się w jednym terminie dla wszystkich chetnych
- każdy sprawdzian można poprawiać jeden raz i TYLKO jeden raz;
- uczeń, który jest nieobecny na godzinnej pracy pisemnej (nieobecność nieusprawiedliwiona) pisze zaległą pracę jednokrotnie, w ustalonym przez nauczyciela terminie, nie później jednak niż do **dwóch tygodni** po powrocie do szkoły.
- korzystanie w trakcie pisania pracy kontrolnej z telefonu komórkowego lub innych niedozwolonych pomocy skutkuje oceną nieodstającą z tej pracy i utratą możliwości pisania sprawdzianu poprawkowego;
- uczeń, który nie uczestniczył w sprawdzianie pisemnym lub w którejś z innych obowiązujących procedur oceniania, bez względu na przyczyny nieobecności, ma obowiązek poddania się tej formie sprawdzania jego osiągnięć w trybie określonym przez nauczyciela, jednak wyłącznie w czasie zajęć szkolnych z danych zajęć edukacyjnych.
- w sytuacji nieprzystąpienia przez ucznia do ustalonej procedury oceniania nauczyciel ma prawo w trybie dowolnym (jednak wyłącznie w toku zajęć szkolnych) sprawdzić, czy uczeń opanował dane umiejętności i treści nauczania.
- nie ocenia się uczniów w pierwszym dniu po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności w szkole (trwającej co najmniej tydzień), uczeń ma obowiązek nadrobić zaległości powstałe w czasie jego nieobecności w terminie uzgodnionym z nauczycielem – **do dwóch tygodni po powrocie do szkoły**;
- uczeń może zgłosić nieprzygotowanie bez podania przyczyny jeden raz w semestrze przy 1 - 2 godz. geografii w tygodniu, dwa razy w semestrze przy co najmniej 3 godz. geografii w tygodniu, co nauczyciel odnotowuje w dzienniku, **braki ma obowiązek uzupełnić we własnym zakresie**, na następną lekcję;
- nieprzygotowanie zgłasza się na początku lekcji i przez nie rozumie się: niegotowość do odpowiedzi ustnej, brak zeszytu przedmiotowego (zeszyt ćwiczeń wraz z notatkami), brak zadania domowego;
- w przypadku braku zadania domowego z powodu nieobecności, uczeń powinien je w ciągu tygodnia od powrotu do szkoły;
- nie można zgłaszać „nieprzygotowania” w przypadku zapowiedzianej wcześniej na dany dzień określonej formy sprawdzania wiadomości i umiejętności ucznia;
- ocena pozytywna uzyskana w wyniku każdej poprawy wpisywana jest obok oceny poprawianej. Przy wystawianiu oceny śródrocznej lub rocznej obydwie oceny brane są pod uwagę;
- poprawa ocen odbywa się na bieżąco w ciągu roku szkolnego, nie przewiduje się poprawy ocen cząstkowych w terminie 14 dni przed klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej;

V. Kryteria oceniania i zasady wystawiania ocen, wymagania na poszczególne oceny.

a. Rezultatem sprawdzania osiągnięć ucznia są oceny bieżące (częstkowe), które brane są pod uwagę przy ocenianiu semestralnym i końcoworocznym.

b. wszystkie oceny są jawne i ustala się w stopniach według następującej skali:

Prace pisemne są oceniane według zasad podanych w WSO.

0% - 39% - maksymalnej liczby punktów - ocena niedostateczna

40% - 49% - dopuszczająca

50% - 74% - dostateczna

75% - 89% - dobra

90% - 100% - bardzo dobra

c. oceniając ucznia, a więc określając poziom jego wiedzy i umiejętności, informujemy ucznia, jaką część stawianych wymagań spełnił. W związku z tym uwzględnia się m.in.:

- **w wypowiedzi ustnej:** precyzję wypowiedzi, poprawność językową, poprawność merytoryczną, wyczerpanie zagadnienia, puentę wypowiedzi,
- **w sprawdzianach pisemnych:** poprawność rozwiązania zadania, logiczność wypowiedzi, poprawność zastosowanej metody do rozwiązania zadania, zgodność odpowiedzi z poleceniem,
- **w trakcie zajęć terenowych:** umiejętność sporządzania notatek, wykonania schematów, modeli, opracowań statystycznych, określenia relacji między elementami środowiska czy zebrania informacji,
- **w monografiach, portfolio, prezentacjach multimedialnych czy innych wypowiedziach pisemnych:** zgodność z tematem, logiczny układ pracy, poprawność językową i merytoryczną, przygotowanie bibliografii, estetykę pracy,
- **podczas pracy w grupie:** m.in. podział pracy zgodny z potrzebami uczniów, sposoby podejmowania decyzji, współdziałanie w grupie, postawę podczas pracy, formę prezentacji wyników pracy.

d. procedura ustalania oceny semestralnej i końcowej

- Na koniec roku i półroczu **nie przewiduje się tzw. zaliczania materiału.**
- ocena klasyfikacyjna nie może być ustalana jako średnia ocen bieżących ze względu na różną wagę tych ocen, lecz zgodnie z zasadami zawartymi w PSO.
- uczeń nie może na **dwa tygodnie** przed klasyfikacją zaliczać, zdawać materiału z całego semestru w celu podwyższenia oceny. Ocenianie odbywa się tylko w czasie lekcji wynikających z rozkładu zajęć w obecności uczniów całej klasy;
- na 2 tygodnie przed klasyfikacją końcoworoczną nauczyciel nie może zapowiedzieć całogodzinnego sprawdzianu pisemnego;
- Wszystkie sprawy sporne, nie ujęte w PSO z geografii rozstrzygane będą zgodnie z Wewnątrzszkolnym Systemem Oceniania oraz rozporządzeniami MEN.

e. Poziom wymagań na poszczególne oceny – kryteria ogólne:

1. Konieczne – ocena dopuszczająca

Uczeń:

- pamięta niezbędne fakty i nazwy,
- ma wiadomości i umiejętności niezbędne do dalszej nauki,
- rozwiązuje z pomocą nauczyciela zadania o niskim stopniu trudności,
- prowadzi zeszyt przedmiotowy/karty pracy ucznia

2. Podstawowe – ocena dostateczna

Uczeń:

- wykazuje się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć i terminów,
- rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności,
- analizuje proste zależności, a także próbuje porównywać, wnioskować i zajmować określone stanowisko,
- posiada zeszyt przedmiotowy/karty pracy ucznia i prowadzi go prawidłowo

3. Rozszerzające – ocena dobra

Uczeń:

- samodzielnie wyjaśnia typowe zależności oraz rozwiązuje zadania praktyczne,
- właściwie stosuje terminologię przedmiotową,
- ma wiadomości przydatne i niezbędne w dalszej nauce,
- prowadzi prawidłowo zeszyt przedmiotowy/karty pracy ucznia

4. Dopelniające – ocena bardzo dobra

Uczeń:

- samodzielnie rozwiązuje problemy, uzupełnia brakujące ogniwa wiedzy oraz potrafi je zastosować w nowych sytuacjach,
- rozwiązuje zadania trudne, wymagające kreatywności,
- wykazuje się umiejętnością poprawnego zastosowania wiedzy w sytuacjach typowych i nietypowych,
- samodzielnie zdobywa wiedzę,
- samodzielnie interpretuje zjawiska oraz broni swych poglądów,
- zeszyt/karty pracy ucznia zasługuje na wyróżnienie.

5. Wykraczające – ocena celująca

Uczeń:

- potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i umiejętności z dodatkowych źródeł informacji,
- samodzielnie tworzy nowe struktury wiedzy,
- ocenia i wartościuje procesy i zjawiska,
- proponuje rozwiązania problemów,
- pomysłowo i oryginalnie rozwiązuje nietypowe zadania

VI. Uwagi końcowe

Wszystkie sprawy nie ujęte w powyższym Przedmiotowym Systemie Oceniania rozstrzygane są zgodnie z wewnątrzszkolnymi zasadami oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów obowiązującymi w VII Liceum Ogólnokształcącym w Tarnowie i zawartymi w Statucie szkoły.